

บทที่ 6

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

6.1. สรุปผลการศึกษาวิจัย

ตามที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายสาธารณะด้านการกีฬาในประเทศไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2520 จนถึง พ.ศ. 2546 โดยการเก็บข้อมูลหลายวิธีการไม่ว่าจะเป็นข้อมูลทางด้านเอกสาร ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก และข้อมูลจากแบบสอบถามนั้น สามารถสรุปผลของการศึกษาวิจัยออกมานำเสนอได้เป็นประเด็นดังต่อไปนี้

6.1.1. นโยบายสาธารณะด้านการกีฬาในประเทศไทย (พ.ศ. 2520-2546)

นโยบายสาธารณะด้านการกีฬาในประเทศไทยตั้งแต่ พ.ศ. 2520-2546 มีการกำหนดออกมาในหลายรูปแบบ อันได้แก่

6.1.1.1. นโยบายสาธารณะด้านการกีฬาของรัฐบาลที่แถลงต่อรัฐสภา

นโยบายสาธารณะด้านการกีฬา เป็นนโยบายหนึ่งที่รัฐบาลแต่ละคณะมักจะนำมาแถลงต่อรัฐสภา ซึ่งในช่วงปี พ.ศ. 2520-2546 มีรัฐบาลจำนวน 12 คณะ จากทั้งหมด 25 คณะ ซึ่งเป็นช่วงเวลาของนายกรัฐมนตรีจำนวน 9 คน จากทั้งหมด 10 คน ยกเว้นช่วงเวลาของนายอานันท์ ปันยารชุน เพียงคนเดียว เนื่องจากมีช่วงเวลาในการดำรงตำแหน่งระยะสั้นและเข้ามาสู่ตำแหน่งเพื่อแก้ไขปัญหาวิกฤติการณ์ทางการเมืองทั้งสองครั้ง นโยบายจึงเป็นไปตามสถานการณ์และเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง กับ เศรษฐกิจ การเมือง สังคมและความมั่นคงโดยกว้าง

6.1.1.2. นโยบายสาธารณะด้านการกีฬาที่อยู่ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

นโยบายสาธารณะด้านการกีฬาได้ถูกบรรจุไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติซึ่งเป็นแผนแม่บทในการพัฒนาประเทศตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2520-2524) เป็นต้นมาจนถึงแผนปัจจุบัน คือ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549)

6.1.1.3. แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ

แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาตินี้เป็นนโยบายสาธารณะด้านการศึกษา ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นกรอบหรือแนวทางในการดำเนินงานสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาระดับชาติ เพื่อที่จะได้ยึดถือเป็นหลัก และก่อให้เกิดความชัดเจน แน่นนอนในการปฏิบัติตามนโยบายของรัฐ อันจะทำให้ผลการดำเนินงานบรรลุเป้าหมาย เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ และมีประสิทธิภาพ โดยที่ผ่านมามาจนถึงปัจจุบันนี้ประเทศไทยมีแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติมาแล้ว 3 ฉบับด้วยกัน อันได้แก่ แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2531-2539) แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2540-2544) และแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2545-2549) เป็นฉบับที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน ซึ่งในแต่ละแผนประกอบไปด้วยแผนงานหลักดังต่อไปนี้คือ

แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 1 ประกอบไปด้วยแผนงานหลัก 6 ด้านคือ

- 1) แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 2) แผนพัฒนาการศึกษาเพื่อสุขภาพ
- 3) แผนพัฒนาการศึกษาเพื่อการแข่งขัน
- 4) แผนพัฒนาโภชนาการกับการศึกษา
- 5) แผนพัฒนาการบริหารและองค์กรในการพัฒนาการศึกษา
- 6) แผนพัฒนาการศึกษาเพื่อการอาชีพ

แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 2 ประกอบไปด้วยแผนงานหลัก 6 ด้าน คือ

- 1) แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 2) แผนพัฒนาการศึกษาเพื่อมวลชน
- 3) แผนพัฒนาการศึกษาเพื่อความเป็นเลิศ
- 4) แผนพัฒนาการศึกษาเพื่อการอาชีพ
- 5) แผนพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการศึกษา
- 6) แผนพัฒนาการบริหารการศึกษา

แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 3 ประกอบไปด้วยยุทธศาสตร์ 6 ยุทธศาสตร์ ซึ่งในแผนฉบับที่ 3 นี้ ได้มีการกำหนดให้ใช้ยุทธศาสตร์แทนแผนงานหลัก ดังนั้นแผนงานหลักในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 3 ได้ถูกเรียกว่ายุทธศาสตร์แทน ซึ่งสามารถนำเสนอได้ดังนี้คือ

- 1) ยุทธศาสตร์ที่ 1 : การพัฒนาการกีฬาขั้นพื้นฐาน
- 2) ยุทธศาสตร์ที่ 2 : การพัฒนาการกีฬาเพื่อมวลชน
- 3) ยุทธศาสตร์ที่ 3 : การพัฒนาการกีฬาเพื่อความเป็นเลิศ
- 4) ยุทธศาสตร์ที่ 4 : การพัฒนาการกีฬาเพื่อการอาชีพ
- 5) ยุทธศาสตร์ที่ 5 : การพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการกีฬา
- 6) ยุทธศาสตร์ที่ 6 : การแผนพัฒนาการบริหารการกีฬา

แผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ เป็นนโยบายสาธารณะที่สำคัญและเกี่ยวข้องกับภารกิจด้านการกีฬาของชาติโดยตรง มีหน่วยงานที่เป็นหลักรับผิดชอบจัดทำ คือ การกีฬาแห่งประเทศไทย (กกท.) รัฐวิสาหกิจในสังกัดของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

โดยภาพรวมแล้วนโยบายสาธารณะด้านการกีฬาในประเทศไทย มีอยู่หลายรูปแบบ แต่ที่เป็นหลักหรือถือเป็นแม่บทในภารกิจด้านการกีฬา คือ แผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ส่วนนโยบายสาธารณะในลักษณะอื่น ๆ นับได้ว่าเป็นแนวทางอย่างกว้าง ๆ ในการดำเนินภารกิจด้านการกีฬาของชาติที่ส่วนใหญ่แล้วผู้นำประเทศ หรือรัฐบาลมักให้ความสนใจตลอดมา

เมื่อพิจารณาจากสาระสำคัญของนโยบาย (policy content) แล้วพบว่านโยบายสาธารณะด้านการกีฬาในประเทศไทย มีลักษณะเป็นนโยบายที่เกี่ยวกับการกระจายทรัพยากร (distributive policy) โดยนโยบายรูปแบบนี้ทางภาครัฐจะทำหน้าที่ในการกำหนดแผนงานและโครงการเพื่อตอบสนอง และให้ผลประโยชน์อย่างแก่บุคคลฝ่ายต่าง ๆ ในสังคมเป็นการโดยตรง อาทิเช่น การศึกษา การสาธารณสุข สาธารณูปโภค สาธารณูปการ การให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนในรูปแบบอื่น ๆ เช่น ตัวเงิน เทคนิค วิชาการ ฯลฯ หรืออาจจะเป็นการโดยอ้อม เช่น การจัดสวัสดิการและประกันสังคม (ทศพร สิริสัมพันธ์, 2539 : 45) เป็นต้น ซึ่งรวมทั้งภารกิจด้านการกีฬาด้วยเช่นกัน

6.1.1.4. นโยบายสาธารณะที่เกี่ยวข้องกับการกีฬาในรูปแบบอื่น ๆ

นอกจากนี้แล้วยังมีนโยบายสาธารณะที่เกี่ยวข้องกับการกีฬาในรูปแบบอื่น ๆ อีกหลายลักษณะดังต่อไปนี้คือ

6.1.1.4.1. นโยบายสาธารณะด้านการกีฬาในรูปแบบของพระราชกฤษฎีกา และพระราชบัญญัติ

นโยบายสาธารณะที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ซึ่งมีรูปแบบเป็นพระราชกฤษฎีกา และพระราชบัญญัติมีไม่มากนักคือมีเพียง 3 ฉบับเท่านั้น อันได้แก่ พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การส่งเสริมกีฬาแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2507 (ตั้งแต่ พ.ศ. 2507-2528) พระราชบัญญัติการกีฬาแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2528 (ตั้งแต่ พ.ศ. 2528-ปัจจุบัน) และพระราชบัญญัติกีฬามวย พ.ศ. 2542 (ตั้งแต่ พ.ศ. 2542-ปัจจุบัน)

6.1.1.4.2. มติที่ประชุมคณะรัฐมนตรี (มติ ค.ร.ม.)

นโยบายสาธารณะด้านการกีฬาที่อยู่ในรูปแบบของมติที่ประชุมคณะรัฐมนตรี ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2520-2546 นั้น มีทั้งสิ้น 211 เรื่อง

6.1.2. การกำหนดนโยบายสาธารณะด้านการกีฬาในประเทศไทย พ.ศ. 2520-2546.

ตามที่ได้มีการตั้งสมมติฐานของการศึกษาวิจัยข้อที่ 1 ว่าการกำหนดนโยบายสาธารณะด้านการกีฬาในประเทศไทย ในช่วงก่อนที่มีแผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติฉบับที่ 1 เป็นนโยบายที่ถูกกำหนดในลักษณะตัวแบบชนชั้นนำ (elite model) ในขณะที่การกำหนดนโยบายด้านการกีฬาในประเทศไทยตั้งแต่ที่มีแผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 1 เป็นต้นมา เป็นนโยบายที่ถูกกำหนดในลักษณะตัวแบบค่อยเป็นค่อยไป (incremental model) และตัวแบบกลุ่ม (group model) นั้น แต่จากการศึกษาพบว่า การกำหนดนโยบายเป็นไปในลักษณะของตัวแบบชนชั้นนำ (elite model) และแบบค่อยเป็นค่อยไป (incremental model) ทั้งในช่วงเวลาก่อนที่จะมีแผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2531-2539) และช่วงเวลาตั้งแต่ที่มีแผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติแล้ว โดยในช่วงเวลาตั้งแต่ที่มีแผนฯ แล้วนั้น ถึงแม้ว่าจะมีลักษณะของการกำหนดนโยบายเป็นตัวแบบชนชั้นนำก็ตาม แต่ว่าบุคคลจากภาคที่ไม่ใช่รัฐมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายมากยิ่งขึ้น ซึ่งผลของการศึกษาวิจัยไม่ตรงกับสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้

6.1.3. นโยบายสาธารณะด้านการกีฬาในประเทศไทยกับความมั่นคงของชาติ

ตามที่ได้มีการตั้งสมมติฐานของการศึกษาวิจัยข้อที่ 2 ว่าการกำหนดนโยบายสาธารณะ ด้านการกีฬาในประเทศไทย มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรง กับความประสงค์ให้กีฬามีส่วนช่วยเสริมสร้างความมั่นคงของชาติ โดยที่ในช่วงเวลาก่อนที่จะมีแผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติฉบับที่ 1 มีความประสงค์ให้กีฬาช่วยเสริมสร้างความมั่นคงด้านอธิปไตยของประเทศเป็นหลัก ในขณะที่

ช่วงเวลา ตั้งแต่ที่มีแผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติฉบับที่ 1 เป็นต้นมา มีความประสงค์ให้กีฬาช่วยเสริมสร้างความมั่นคงด้านสังคมเป็นหลัก จากการศึกษาพบว่า การกำหนดนโยบายสาธารณะด้านการกีฬาในประเทศไทย จึงมีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับความประสงค์ที่จะให้กีฬามีส่วนช่วยเสริมสร้างความมั่นคงของชาติ ทั้งในช่วงเวลาดังแต่ก่อนที่มีแผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 1 และช่วงเวลาตั้งแต่ที่มีแผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 1 เป็นต้นมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งความมั่นคงด้านอาชีพไทยของประเทศเป็นหลัก และในช่วงเวลาดังแต่ที่มีแผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 1 เป็นต้นมา มีความประสงค์ให้กีฬาช่วยเสริมสร้างความมั่นคงทางด้านสังคมเป็นหลักด้วยอีกด้านหนึ่ง ซึ่งผลของการศึกษาวิจัยตรงตามสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้

6.2. อภิปรายผล

ในส่วนนี้เป็นการอภิปรายผลของการศึกษาวิจัย ซึ่งสามารถนำเสนอให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และสมมติฐานของการศึกษาวิจัย ได้ตามลำดับดังนี้คือ

6.2.1. การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ได้ทำการศึกษาจนทำให้รับรู้และเข้าใจองค์ความรู้ ทฤษฎีแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับนโยบายสาธารณะ และการกำหนดนโยบายสาธารณะ แนวคิดเรื่องความมั่นคงของชาติและแนวคิดเรื่องการกีฬาว่าแต่ละแนวคิดเป็นอย่างไรและแนวคิดเหล่านี้ต่างมีความสัมพันธ์กัน เมื่อได้ทำการศึกษาวิจัยจนพบคำตอบ

6.2.2. การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ได้ทำการศึกษาจนทำให้รับรู้และเข้าใจถึงกระบวนการผู้กำหนดและผู้เกี่ยวข้องกับนโยบายสาธารณะด้านการกีฬาในประเทศไทย ในที่นี้สามารถนำเสนอสาระสำคัญโดยสรุปได้ว่าผู้ที่มีบทบาทในการกำหนดนโยบายหลัก (primary policy - makers) ด้านการกีฬาในประเทศไทยมักมาจากสถาบันนิติบัญญัติคือรัฐสภา และจากสถาบันบริหารคือรัฐบาล และหน่วยงานภาครัฐที่มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบ สำหรับนโยบายสาธารณะด้านการกีฬานั้นถูกกำหนดมาจากทั้งสองสถาบันแต่ก็จะมาจากสถาบันบริหารมากกว่า การกำหนดนโยบายเป็นไปในลักษณะของตัวแบบชนชั้นนำ (elite model) และแบบค่อยเป็นค่อยไป (incremental model) ทั้งในช่วงเวลาก่อนที่จะมีแผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 1 และช่วงเวลาดังแต่ที่มีแผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติแล้ว เนื่องจากชนชั้นนำของประเทศไม่ว่าจะเป็นชนชั้นนำจากฝ่ายการเมืองและฝ่ายประจำของภาครัฐมีบทบาทอย่างชัดเจน รวมทั้งมีส่วนในการกำหนดนโยบายอย่างมากและต่อเนื่อง ถึงแม้ว่าในบางครั้งได้เปิดโอกาสให้บุคคลจากภาคที่ไม่ใช่รัฐ เช่น สื่อมวลชน นักธุรกิจ และบุคลากรทางการกีฬาเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้นกว่าเดิมก็ตาม แต่ก็ยังอาจกล่าวได้ว่ามีจำนวนและโอกาสที่ถือว่ายังน้อยอยู่

นอกจากนี้แล้วนโยบายสาธารณะด้านการกีฬามีการเปลี่ยนแปลงและมีความเคลื่อนไหวในสาระสำคัญน้อยมาก ถึงแม้ว่าจะเปลี่ยนผู้นำประเทศ นักการเมืองที่รับผิดชอบ หรือบุคลากรประจำของหน่วยงานภาครัฐที่เป็นผู้บริหารระดับสูงก็ตาม ส่วนใหญ่แล้วการปฏิบัติภารกิจด้านการกีฬาของชาติมักจะดำเนินไปตามที่เคยทำมาแล้วในอดีต ในช่วงเวลาก่อนที่มีแผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 1 นโยบายสาธารณะด้านการกีฬาซึ่งมักมีการกำหนดมาจากชนชั้นนำของประเทศ จะมีความคล้ายคลึงในลักษณะที่ล้อตามกันของสาระสำคัญในช่วงเวลาของรัฐบาลแต่ละคณะ ไม่ได้มีความแตกต่างกันมากนักในเนื้อหาของนโยบาย ในช่วงเวลาก่อนที่มีแผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 1 การเริ่มกำหนดแผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติฉบับที่ 1 มาใช้ในปี พ.ศ. 2531 จึงสามารถที่จะถือได้ว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับนโยบายสาธารณะด้านการกีฬาของชาติที่ชัดเจนที่สุด และนับว่าเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญที่นำไปสู่การมีนโยบายสาธารณะที่เป็นแม่บทด้านการกีฬาของชาติโดยตรง ซึ่งช่วยให้ภารกิจด้านการกีฬาของชาติมีกรอบหรือทิศทางในการขับเคลื่อนอย่างเป็นระบบมากยิ่งขึ้น แต่หลังจากที่มีจุดเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญในการเริ่มมีแผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติฉบับที่ 1 ในปี พ.ศ. 2531 แล้ว นโยบายสาธารณะด้านการกีฬาของชาติก็มิได้มีการเปลี่ยนแปลงสาระสำคัญไปจากแผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติฉบับที่ 1 ซึ่งถือว่าเป็นจุดเริ่มต้นครั้งใหม่ของวงการกีฬาไทยก็ตาม โดยในแผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 2 สาระสำคัญ จะคล้ายคลึงหรือล้อตามแผนฉบับที่ 1 หลายประการและแผนฉบับที่ 3 ก็เช่นกัน ที่มีสาระสำคัญล้อตามกับแผนฉบับที่ 2 ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบแล้วพบว่ายังคล้ายคลึงกันมากกว่าที่แผนฉบับที่ 2 มีความคล้ายคลึงกับแผนฉบับที่ 1 เสียอีก

หนึ่งในระยะหลังโดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงเวลาของรัฐบาลที่มี พันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี มีความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับภารกิจด้านการกีฬามากขึ้นกว่าในยุคของรัฐบาลคณะอื่น ๆ แต่โดยรวมแล้วถือว่าการเปลี่ยนแปลงสาระสำคัญของนโยบายยังมีน้อย เพียงแต่มีกิจกรรมหรือโครงการพิเศษเกิดขึ้นมากกว่าเดิม

6.2.3. การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ได้ทำการศึกษาจนทำให้รับรู้และเข้าใจถึงบริบทของนโยบายสาธารณะ ที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายสาธารณะด้านการกีฬาในประเทศไทยว่านอกจากบริบทด้านการเมืองที่ชนชั้นนำทางการเมืองและการบริหารภาครัฐมีบทบาทสำคัญในการกำหนดนโยบายสาธารณะด้านการกีฬาเป็นอย่างมากเนื่องจากเห็นถึงประโยชน์และความสำคัญของการกีฬา ที่มีต่อประชาชนและประเทศชาติ อีกทั้งเพื่อเป็นเครื่องมือในการสร้างผลงานสร้างบทบาททางสังคม อันจะนำมาซึ่งชื่อเสียง ความเป็นที่รู้จัก เป็นที่ยอมรับนับถือ ได้มีข่าวสารของตนปรากฏตาม

สื่อมวลชนแขนงต่าง ๆ เป็นประจำ ซึ่งอาจเป็นประโยชน์ต่อคะแนนนิยมทางการเมือง หรือเป็นฐานเสียงทางอ้อมสำหรับผู้ที่อยู่ในระบบการเมืองอยู่แล้ว และเป็นช่องทางสำหรับผู้ที่กำลังต้องการเข้าสู่ระบบการเมือง ซึ่งจะเป็นไปได้โดยสะดวกยิ่งขึ้น กับอีกบริบทหนึ่งที่ว่ามีความสัมพันธ์กับการกำหนดนโยบายสาธารณะด้านการกีฬาในประเทศไทยซึ่งก็คือความมั่นคงของชาตินั่นเอง การเสริมสร้างความมั่นคงของชาติด้วยการกีฬาเป็นสิ่งที่ภาครัฐได้ให้ความสำคัญกันมาช้านานแล้ว ทั้งความมั่นคงด้านอธิปไตยและความมั่นคงด้านสังคมทั้งนี้เพื่อให้ประเทศชาติสามารถดำรงอยู่ได้ ประชาชนมีความสุข ทั้งร่างกายและจิตใจ สังคมมีความสมัครสมานสามัคคีกันดี อันจะส่งผลต่อความเจริญวัฒนาของประเทศต่อไป สมดังคำกล่าวที่ว่า “กีฬาพัฒนาคน คนพัฒนาชาติ” นั่นเอง

6.2.4. การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ได้ทำการศึกษาจนทำให้รับรู้และเข้าใจว่าการกีฬามีความสัมพันธ์กับความมั่นคงของชาติมาตั้งแต่สมัยโบราณจนกระทั่งปัจจุบัน การกำหนดนโยบายสาธารณะด้านการกีฬาในประเทศไทย มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับความประสงค์ที่จะให้กีฬามีส่วนช่วยเสริมสร้างความมั่นคงของชาติ ทั้งในช่วงเวลาตั้งแต่ก่อนที่มีแผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2531) และช่วงเวลาตั้งแต่ที่มีแผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 1 เป็นต้นมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งความมั่นคงด้านอธิปไตยของประเทศเป็นหลัก และในช่วงเวลาตั้งแต่ที่มีแผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 1 เป็นต้นมา มีความประสงค์ให้กีฬาช่วยเสริมสร้างความมั่นคงทางด้านสังคมเป็นหลักด้วยอีกด้านหนึ่ง การกีฬาช่วยเสริมสร้างความมั่นคงด้านอธิปไตย ได้แก่ การเสริมสร้างสุขภาพที่ดี ความเข้มแข็ง ทั้งร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา ความมีวินัย ความรับผิดชอบ ความสามัคคีของประชาชน และกำลังพลในกองทัพ ด้านมวลชนสัมพันธ์ จิตวิทยาความมั่นคงด้านการเมืองระหว่างประเทศ เป็นต้น และกีฬาช่วยเสริมสร้างความมั่นคงด้านสังคมนั้นทำได้โดยนำกีฬามาเป็นเครื่องมือหนึ่งในการต่อต้าน ยาเสพติด นำกีฬามาใช้ในการลดช่องว่างในสังคม สร้างความทัดเทียมกัน สร้างความมีเอกภาพในสังคม ไม่มีการแบ่งแยก และสร้างความรู้สึกร่วมกัน ในศักดิ์ศรีของความเป็นพลเมืองและมนุษย์ของบุคคลกลุ่มพิเศษในสังคม เช่น คนพิการ คนที่เปลี่ยนอวัยวะ คนสูงอายุ คนไทยภูเขา เป็นต้น

การกีฬาสามารถก่อให้เกิดความมั่นคงของชาติ ได้ในหลายรูปแบบทั้งทางตรงและทางอ้อม ในปัจจุบันนี้การกีฬาได้มีบทบาทและหน้าที่ที่สำคัญต่อการบริหารงานของประเทศ ทั้งหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน โดยการกีฬาเป็นสิ่งที่ช่วยพัฒนาคุณภาพของประชาชนในประเทศให้มีประสิทธิภาพที่ดี ก่อให้เกิดสุขภาพแข็งแรง จิตใจและอารมณ์ที่เข้มแข็ง ไม่เป็นบุคคลที่อ่อนแอ อันเป็นผลประโยชน์ต่อส่วนรวมและประเทศชาติ ถ้าหากประชาชนของประเทศมีความเข้มแข็งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และอารมณ์ที่ดี ก็สามารถที่จะเป็นกำลังสำคัญของชาติ ในการสร้างความมั่นคงและการพัฒนาได้ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคมและด้านอื่นๆ

สำหรับประเทศไทยนั้น รัฐบาลได้ถือว่านโยบายด้านการกีฬาเป็นเรื่องสำคัญไม่น้อยกว่าในด้านอื่น ๆ เพราะการที่กีฬาสามารถสร้างคนในชาติให้มีกำลังและพลานามัยให้สมบูรณ์นั้นเท่ากับการสร้างพลังอำนาจให้แก่ชาติในอนาคตด้วย ทั้งนี้เนื่องมาจากการที่กีฬามีผลต่อการพัฒนาประเทศหลายในหลายด้าน ประการแรก การกีฬาช่วยสร้างความสมบูรณ์ แข็งแรง ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญาและอารมณ์แก่มวลชนของชาติ ซึ่งเมื่อประชาชนโดยทั่วไปของชาติมีสุขภาพอนามัยที่ดีแล้วชาตินั้นก็น่าที่จะมีกำลังพลของกองทัพที่เข้มแข็งและมีคุณภาพตามมาด้วยเช่นกัน เพราะทหารก็ถือว่าเป็นประชาชนเช่นกันและมีการฝึกฝนที่มากกว่าประชาชนธรรมดา เมื่อเป็นเช่นนี้แล้ว รัฐบาลก็สามารถที่จะดำเนินนโยบายทั้งภายใน และภายนอกประเทศได้ตามความเหมาะสม เพื่อให้ได้ผลประโยชน์สูงสุดแก่ประเทศชาติและประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการดำเนินนโยบายการเมืองระหว่างประเทศ ย่อมมีอำนาจสามารถที่จะกำหนดนโยบายได้เต็มภาคภูมิ ไม่เป็นที่เสียเปรียบ เพราะรัฐมีกำลังคน กำลังทหาร พร้อมทั้งจะสนับสนุนนโยบายนั้นให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ได้วางไว้ ส่วนด้านนโยบายในประเทศนั้น นโยบายของรัฐบาลซึ่งได้กำหนดเกี่ยวกับการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ เพื่อให้ประชาชนและสังคมได้ประสบสันติสุข สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างราบรื่นก็ย่อมลุล่วงไปได้เช่นกัน ทั้งนี้เนื่องจากเพราะการที่รัฐมีประชากรที่มีคุณภาพทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญาและอารมณ์ดังที่ได้กล่าวในข้างต้น

นอกจากนี้แล้วการกีฬายังเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้ช่องว่างของกลุ่มคนต่าง ๆ ในสังคมให้ลดน้อยลงมาก และช่วยทำให้สังคมมีเอกภาพมากขึ้น โดยเฉพาะบุคคลกลุ่มพิเศษต่าง ๆ หรือกลุ่มคนด้อยโอกาส ซึ่งเมื่อบุคคลกลุ่มต่าง ๆ ไม่มีความรู้สึกแปลกแยก มีความภูมิใจในการเป็นประชาชนชาวไทย อีกทั้งมีความตระหนักถึงการเป็นส่วนหนึ่งของสังคมไทยอย่างแนบแน่นแล้ว ความมั่นคงของชาติก็เกิดขึ้นตามมาอย่างที่เราคาดหวัง รวมทั้งการพัฒนาของชาติในด้านต่างก็จะเกิดขึ้นด้วยเช่นกัน

6.3. ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย

หลังจากการศึกษาวิจัยในเรื่องของการวิเคราะห์การกำหนดนโยบายสาธารณะด้านการกีฬาในประเทศไทย พ.ศ. 2520-2546 แล้วนั้น ทางผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ คือ

6.3.1. ในการกำหนดนโยบายสาธารณะด้านการกีฬาของชาติในอนาคตต่อไป ควรที่จะให้มีบุคคลและหน่วยงาน จากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมให้มากยิ่งขึ้น เพื่อให้มีความหลากหลายในความคิดเห็น เช่น สื่อมวลชน องค์กรธุรกิจเอกชน สมาคมกีฬาทั้งระดับประเทศและระดับจังหวัด บุคลากรทางการกีฬา อาทิ นักกีฬา ผู้ฝึกสอน ผู้ตัดสิน นักวิชาการ ฯลฯ นอกจากนี้แล้วองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับต่าง ๆ ซึ่งในปัจจุบันได้รับการกระจายอำนาจ บทบาทหน้าที่ด้านการกีฬามาด้วย ควรที่จะได้รับโอกาสส่งเสริมให้เข้ามามีส่วนร่วมด้วยเช่นกัน เนื่องจาก

เป็นหน่วยงานที่ต้องใกล้ชิดกับประชาชนระดับรากหญ้าของชาติ จึงน่าที่จะสามารถนำเสนอแนวคิดหรือความต้องการจากประชาชนในด้านการศึกษาได้อย่างแท้จริง โดยหลักการนี้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 อีกด้วย

6.3.2. ในการกำหนดนโยบายสาธารณะด้านการศึกษาของชาติ โดยเฉพาะแผนแม่บทอย่างแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติควรที่จะมีการปรับเปลี่ยนสาระสำคัญให้ทันสมัย สอดคล้องกับสถานการณ์จริงและบริบทของประเทศในแต่ละช่วงเวลาเสมอทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ความมั่นคง เป็นต้น ไม่ควรกำหนดสาระสำคัญในแต่ละแผนล้อตามกันเป็นส่วนใหญ่ เพราะบางช่วงเวลาอาจมีสภาพการณ์ และบริบทที่สอดคล้องกับนโยบายแบบใดแบบหนึ่ง ซึ่งอาจจะแตกต่างไปจากอีกช่วงเวลาหนึ่งไม่มากนักน้อย แต่อย่างไรก็ตามในบางเรื่อง บางประเด็นที่จำเป็นต้องดำเนินการให้เหมือนกันหรือต้องมีกิจกรรมในลักษณะเดียวกัน มีความสำคัญ มีความจำเป็น หรือเคยปฏิบัติแล้วได้ผลดี ก็ให้สามารถนำมากำหนดเป็นนโยบายด้านการศึกษาที่มีสาระสำคัญในประเด็นดังกล่าวล้อตามกันได้ เพราะที่น่าที่จะเกิดผลดีและมีความเหมาะสมมากกว่าที่จะไม่กำหนดนโยบายเช่นนั้น และจากข้อเสนอแนะในประเด็นนี้ น่าที่จะทำให้นโยบายสาธารณะด้านการศึกษาในประเทศไทย มีการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงหรือมีการ เคลื่อนไหวเพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับแต่ละยุคสมัยมากยิ่งขึ้น

6.3.3. การกำหนดนโยบายสาธารณะด้านการศึกษาของชาติในครั้งต่อ ๆ ไป ควรจะมีมุมมองที่มุ่งเน้นในการสร้างความมั่นคงของชาติด้านสังคมให้มากยิ่งขึ้น รวมทั้งควรมีการนำการศึกษามาช่วยเสริมสร้างความมั่นคงและการพัฒนาในแง่มุมอื่นๆ เพิ่มขึ้น เช่น ความมั่นคงและการพัฒนาด้านเศรษฐกิจของชาติซึ่งก็เป็นอีกมุมมองหนึ่งที่น่าจะพิจารณากัน เพราะแนวโน้มในอนาคต การศึกษาจะก้าวเข้าสู่วิถีชีวิตของประชาชนและสังคมมากยิ่งขึ้นและเป็นไปอย่างกว้างขวางทั้งในส่วนกลางและภูมิภาค ถ้าสามารถนำการศึกษามาเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาเศรษฐกิจ สร้างรายได้ให้กับประเทศในรูปแบบต่าง ๆ ก็จะทำให้ประเทศสามารถพัฒนาและมีความมั่นคงได้ด้วยกีฬาได้ในอีกทางหนึ่ง

6.3.4. ในการกำหนดนโยบายสาธารณะด้านการศึกษาของชาตินั้น ต้องมีหน่วยงานที่รับผิดชอบเป็นเจ้าภาพอย่างชัดเจน โดยมีการกำหนดอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบว่าหน่วยงานใดจะดูแลในส่วนของนโยบายสาธารณะเรื่องนี้โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คือ แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับต่อ ๆ ไป ซึ่งถือเป็นแผนแม่บทด้านการศึกษาของชาติ โดยที่จริงแล้วควรมอบหมายให้สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาเป็นผู้รับผิดชอบเป็นเจ้าภาพโดยตรง แล้วทำหน้าที่เป็นผู้ประสานกับหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นการกีฬาแห่งประเทศไทย สำนักงานพัฒนาการศึกษาและนันทนาการ คณะกรรมการโอลิมปิกแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ คณะกรรมการการกีฬา สภาผู้แทนราษฎร คณะกรรมการการกีฬา วุฒิสภา สมาคมกีฬาแห่งประเทศไทยทุกสมาคม สมาคมกีฬาจังหวัดทุกจังหวัด ภาคเอกชน ฯลฯ เพื่อให้มีความชัดเจนในการรับผิดชอบภารกิจด้านการศึกษา อีกทั้งกระทรวง

การท่องเที่ยวและกีฬาเองจะได้มีบทบาทในฐานะหน่วยงานหลัก หรือเป็นแม่งานด้านการกีฬา โดยเฉพาะด้านการกำหนดนโยบาย ซึ่งจะทำให้สามารถเป็นศูนย์กลางของการบริหารจัดการภารกิจด้านการกีฬาของชาติ ให้มีความเป็นเอกภาพลดความซ้ำซ้อน ความขัดแย้ง ตลอดจนสามารถทำให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการก่อตั้งกระทรวงนี้ขึ้นมา

6.4 ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

6.4.1 ควรมีการศึกษาวิจัยในขั้นตอนอื่น ๆ ของกระบวนการนโยบายสาธารณะ อันได้แก่ ขั้นตอนการก่อตัวของนโยบาย (policy formation) ขั้นตอนการนำนโยบายไปปฏิบัติ (policy implementation) ขั้นตอนการประเมินผลนโยบาย (policy evaluation) ที่เกี่ยวข้องกับนโยบายสาธารณะด้านการกีฬาในประเทศไทย

6.4.2 ควรมีการศึกษาถึงบริบทหรือปัจจัยสภาพแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายสาธารณะด้านกีฬาในประเทศไทย ไม่ว่าจะเป็นปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม เทคโนโลยี ฯลฯ เป็นต้น

6.4.3 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการกำหนดนโยบายสาธารณะด้านการกีฬาในประเทศไทย แต่ละช่วงเวลา เพื่อศึกษาถึงความเหมือน ความแตกต่าง จุดเด่น จุดด้อย โดยอาจจะแบ่งช่วงเวลาเปรียบเทียบเป็นแต่ละทศวรรษตั้งแต่ พ.ศ. 2475 เป็นต้นมา เปรียบเทียบตามช่วงเวลาโดยละเอียด เป็นต้น

6.4.4 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการกำหนดนโยบายสาธารณะด้านการกีฬาในประเทศไทย กับต่างประเทศ ทั้งประเทศในภูมิภาคเอเชียและทวีปอื่น ๆ หรือศึกษาเปรียบเทียบกับต่างประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น สหรัฐอเมริกา อังกฤษ ฝรั่งเศส ญี่ปุ่น ฯลฯ และกลุ่มประเทศที่กำลังพัฒนา เช่น ประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จีน เกาหลีใต้ อินเดีย ประเทศในภูมิภาคตะวันออกกลาง ฯลฯ เพื่อศึกษาถึงความเหมือน ความแตกต่าง จุดเด่น จุดด้อยในการกำหนดนโยบายสาธารณะของแต่ละรัฐ